PT-1601100102041200

PT-1601100102041200 Seat No. ________

M. A. (Sem. IV) (CBCS) (W.E.F.-2016) Examination

August – 2020

Sanskrit

(Darsana)

लौगाक्षिभास्कर विरचितः अर्थसङ्ग्रहः ।

तैत्तिरीयोपनिषद् ।

(Common Paper For 2015 & 2016)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : **૧૪**

1 Translate any **two** paragraphs from following : **14**

(१) अथ परमकारुणिको भगवान् जैमिनिर्धर्मविवेकाय द्वादशलक्षणां प्रणिनाय । तत्रादौ धर्मजिज्ञासां सूत्रयामास 'अथातो धर्मजिज्ञासे' ति ॥ अत्राथ शब्दो वेदाध्ययनान्तर्यवचनः । अतः शब्दो हि वेदाध्ययनस्य दृष्टार्थत्वं ब्रूते ॥

(२) अथ को धर्मः किं तस्य लक्षणमितिचेदुच्यते यागादिरेव धर्मः । तल्लक्षणं वेदप्रतिपाद्यः प्रयोजनवदर्थो धर्म इति । प्रयोजनेऽतिव्याप्तिवारणाय प्रयोजनवदिति । भोजनादावति व्याप्तिवारणाय वेदप्रतिपाद्य इति ॥ अनर्थफलकत्वादनर्थभूते श्येनादावति व्याप्ति वारणायार्थ इति ॥

(३) ननु यागस्य द्वे रूपे । द्रव्यं देवता च । तथा च रूपाश्रवणे अग्निहोत्रं जुहोती ति कथमुत्पत्ति विधिः । अग्निहोत्रशब्दस्य तु तत्प्रख्य न्यायेन नामधेयत्वादिति चेन्न । रूपाश्रवणेऽप्यस्योत्पत्तिविधि त्वात् । अन्यथा रूप श्रवणा दृध्ना जुहोतीत्ययमेवोत्पत्ति विधिः स्यात् ।

(४) यत्र समग्राङ्गोपदेशः सा प्रकृतिः । यथा दर्शपूर्णमासादिः । तत्प्रकरणे सर्वाङ्गपाठात् । यत्र न सर्वाङ्गोपदेशः सा विकृतिः । यथा सौर्य्यादिः । तत्र कतिपयाङ्गानामतिदेशेन प्राप्तत्वात् । अनारभ्यविधिः सामान्यविधिः ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : **૧૪**

2 Translate any **two** paragraphs from following : **14**

(१) मह इति ब्रह्म । ब्रह्मणा वाव सर्वे वेदा महीयन्ते भूरिति वै प्राणः । भुव इत्यपानः । सुवरिति व्यानः । मह इत्यन्नम् । अन्नेन वाव सर्वे प्राणा महीयन्ते ता वा एताश्चतस्त्रश्चतुर्धा । चतस्रश्चतस्रो व्याहृतयः । ता यो वेद । स वेद ब्रह्म । सर्वेऽस्मै देवा बलिमावहन्ति ।

(२) अन्नाद्वै प्रजाः प्रजायन्ते । याः काश्च पृथिवीण्श्रिताः । अथो अन्नैव जीवन्ति । अथैनदपि यन्त्यन्ततः अन्नण्हि भूतानां ज्येष्ठम् । तस्मात्सर्वौषधमुच्यते । सर्वं वै तेऽन्नमाप्नुवन्ति येऽन्नं ब्रह्मोपासते । अन्नण्हि भूतानां ज्येष्ठम् । तस्मात्सर्वौषधमुच्यते । अन्नाद्भूतानि जायन्ते ।

(३) मनो ब्रह्मेति व्यजानात् । मनसो ह्येव खल्विमानि भूतानि जायन्ते । मनसा जातानि जीवन्ति । मनः प्रयन्त्यभिसंविशन्तीति । तद्विज्ञाय पुनरेव वरुणं पितरमुपससार । अधीहि भगवो ब्रह्मेति । तग्होवाच । तपसा ब्रह्म विजिज्ञासस्व । तपो ब्रह्मेति । स तयोऽतप्यत । स तपस्तप्त्वा ।

(४) प्राणं देवा अनु प्राणन्ति मनुष्याः पशवश्च ये । प्राणो हि भूतानामायुः । तस्मात्सर्वायुषमुच्यते । सर्वमेव त आयुर्यन्ति ये प्राणं ब्रह्मोपासते । प्राणो हि भूतानामायुः । तस्मात्सर्वायुषमुच्यते इति । तस्माद्वा एतस्मात्प्राणमयादन्योऽन्तर आत्मा मनोमयः ।

૩ અર્થવાદમીમાંસાની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. १४

3 Discuss with detail on अर्थवादमीमांसा. 14

અથવા / OR

૩ લૌગાક્ષિભાસ્કરનાં મતે વેદનું લક્ષણ અને તેનાં વિભાગો જણાવો. १४

3 Write the defination of वेदः and it's division according to लौगाक्षिभास्करः. 14

४ તૈત્તિરીયોપનિષદ્માં મોક્ષસાધન મીમાંસા ચર્ચો. १४

4 Discuss – तैत्तिरीयोपनिषदि मोक्षसाधनमीमांसा. 14

અથવા / OR

४ તૈત્તિરીયોપનિષદ્માં પ્રાણમહિમા અને મનોમયકોશ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. १४

4 Discuss in detail on प्राणमहिमा and मनोमयकोशः in तैत्तिरीयोपनिषद्. 14

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પર ટૂંકનોંધ લખો : १४

5 Write short notes on any **two** of the following : 14

(૧) લૌગાક્ષિભાસ્કરના મતે ધર્મનું લક્ષણ

(1) धर्मलक्षणः According to लौगाक्षिभास्करः ।

(२) साधनचतुष्टयम्

(૩) બ્રહ્માનન્દવલ્લીમાં શાન્તિપાઠ

(3) शान्तिपाठः in ब्रह्मानन्दवल्ली

(४) તૈત્તિરીયોપનિષદ્માં વરુણ દ્વારા બ્રહ્મોપદેશ

(4) ब्रह्मोपदेश by वरुण in तैत्तिरीयोपनिषद्